

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

KONAČNA ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

zahtjeva broj 47863/99

Draško Šoć

protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 17. siječnja 2002. u vijeću sastavljenom od

g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*,
gđa F. TULKENS,
g. G. BONELLO,
g. P. LORENZEN,
gđa N. VAJIĆ,
gđa S. BOTOCHAROVA,
g. V. ZAGREBELSKY, *suci*,
i g. E. FRIBERGH, *tajnik Odjela*

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen Europskoj komisiji za ljudska prava 23. listopada 1996. i registriran 3. svibnja 1999.,
uzimajući u obzir djelomičnu odluku suda od 29. lipnja 2000.,
uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje koje je podnio podnositelj zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva g. Draško Šoć, hrvatski je državljanin rođen 1954. Pravnik je i živi u Zagrebu. Tuženu državu zastupa njena zastupnica gđa Lidija Lukina-Karajković.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično se stanje predmeta, prema navodima stranaka, može sažeti kako slijedi.

Postupci mjerodavni za pravo na slobodu kretanja podnositelja zahtjeva

Podnositelj zahtjeva rođen je 1954. godine u Cetinju, Crna Gora, koja je tada bila dio Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu "SFRJ"). 1983. preselio se u Hrvatsku, koja je tada također bila dio SFRJ. Imao je jugoslavensku putovnicu.

Podnositelj zahtjeva je neodređenog datuma 1993. godine dobio status trajno naseljenog stranca u Hrvatskoj, a 23. studenog 1993. dobio je osobnu iskaznicu za strane državljane s datumom isticanja 23. studenog 1998.

Prema navodima podnositelja zahtjeva, 27. siječnja 1993. godine i 5. veljače 1993. godine podnio je zahtjev za izdavanje putnog lista za stranca Policijskoj upravi dubrovačkoj. Nije dobio nikakav odgovor.

Prema navodima Vlade podnositelj zahtjeva nikad nije podnio te zahtjeve Policijskoj upravi dubrovačkoj.

Prema navodima Vlade, podnositelj zahtjeva je 27. veljače 1995. podnio zahtjev za izdavanje putnog lista za stranca Policijskoj upravi zagrebačkoj. 9. ožujka 1995. pozvan je u Policijsku upravu Zagrebačku, gdje je izjavio da ne želi putni list za stranca već redovnu putovnicu. Tada mu je odgovoreno da ne može dobiti redovnu putovnicu jer nije hrvatski državljanin.

Vlada nadalje tvrdi da je podnositelj zahtjeva ponovo podnio sličan zahtjev Policijskoj upravi zagrebačkoj 24. travnja 1995. Pozvan je u Policijsku upravu 10. svibnja 1995. gdje je obaviješten da može dobiti samo ograničeni putni list za strance s izlaznom vizom koja bi mu omogućila izaći iz Hrvatske. Da bi dobio takav putni list trebao je predati određene dokumente, što je propustio učiniti. Podnositelj zahtjeva je 26. svibnja 1995. obavijestio vlasti da trenutno nema namjeru putovati izvan zemlje.

Prema navodima podnositelja zahtjeva, hrvatske vlasti nisu nikada razmotrile njegov zahtjev od 27. veljače 1995., a on nije bio pozvan u Policijsku upravu zagrebačku 9. ožujka 1995. Što se tiče njegovog zahtjeva od 24. travnja 1995., od Policijske uprave zagrebačke dobio je pismeno u kojem je obaviješten da može dobiti putni list za strance. Poslije, kad je otišao u Policijsku upravu zagrebačku da mu se izda takav dokument, rečeno mu je da može dobiti ograničeni putni list za stranca koji bi mu samo omogućio napustiti Hrvatsku. Podnositelj zahtjeva je odbio takav dokument.

Podnositelj zahtjeva se 4. rujna 1995. odrekao svog prethodnog crnogorskog državljanstva. Međutim, istovremeno nije dobio jamstva hrvatskih vlasti da će dobiti hrvatsko državljanstvo, pa je postao apatrid.

Nakon toga podnositelj zahtjeva više nije podnosio daljnje zahtjeve za putnim ispravama. Hrvatsko državljanstvo je dobio 3. travnja 2000, a redovnu hrvatsku putovnicu 17. travnja 2000.

2. Razni građanski postupci:

i Postupak protiv S. C.

Podnositelj zahtjeva je 30. lipnja 1990. Općinskom sudu u Dubrovniku podnio tužbu za isplatu protiv S. C.

Postupak je okončan odlukom Županijskog suda u Dubrovniku od 7. veljače 1997. kojom je odbijena žalba podnositelja zahtjeva na prvostupanjsku presudu.

ii Postupci protiv H. J.

Podnositelj zahtjeva je 19. ožujka 1993, zajedno s još jednim tužiteljem pokrenuo postupak za iseljenje pred Općinskim sudom u Dubrovniku protiv H. J. tražeći da ga se iseli iz stana u Dubrovniku.

Presudom od 19. svibnja 1994. prvostupanjski sud je usvojio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Drugostupanjski sud je 12. kolovoza 1994. potvrdio tu presudu odlučujući o žalbi H. J.

30. rujna 1994. H. J. je podnio reviziju Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

Podnositelj zahtjeva je 24. kolovoza 1998. podnio zahtjev za izdavanje rješenja o ovrsi presude Općinskog suda u Dubrovniku od 19. svibnja 1994. Sud je 6. listopada 1998. pozvao podnositelja zahtjeva da priloži kopiju presude s klauzulom pravomoćnosti. Pismo je poslano preporučeno 8. i 24. studenog 1998., ali ga podnositelj zahtjeva nije podigao. Pismo mu je konačno uručeno 23. siječnja 1999.

Podnositelj zahtjeva je 18. veljače 1999. obavijestio sud da ne može priložiti traženi dokument te je zamolio sud da ga nađe u spisu.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je 27. svibnja 1999. odbio reviziju koju je podnio H.J..

Općinski sud u Zagrebu je 11. lipnja 1999. izdao rješenje o ovrsi.

Podnositelj zahtjeva je 1. rujna 1999. obavijestio sud da se H. J. preselio u Bosnu i Hercegovinu prije nekoliko godina. Sud je zatražio Policijsku upravu dubrovačku da provjeri adresu H. J. Policijska uprava dubrovačka je 22. listopada 1999. potvrdila da se H. J. preselio u BiH.

19. svibnja 2000. Općinski sud u Dubrovniku imenovao je pravnog zastupnika¹ H. J.-u.

Sud je 28. prosinca 2000. odlučio da će se rješenje o ovrsi izvršiti 15. veljače 2001.

Treća osoba, V. B., je 24. siječnja 2001. podnijela prijedlog za obustavu ovrhe, tvrdeći da je vlasnik dotičnog stana. Sud je 31. siječnja 2001. dostavio ovaj prijedlog podnositelju zahtjeva.

¹ Prijevod s engleskog "legal representative" – vjerojatno se misli na staratelja za poseban slučaj, op. prev.

Sud je 25. veljače 2001. uputio V. B. da podnese tužbu protiv podnositelja zahtjeva i H. J. radi proglašenja ovrhe nedopuštenom pred općinskim sudom u Dubrovniku. V. B. je tako postupio.

Rasprava je zakazana za 3. svibnja 2001, ali podnositelj zahtjeva nije primio poziv na raspravu. Na poštanskoj povratnici bilo je naznačeno da je promijenio adresu. Sud je zatražio od Policijske uprave da provjeri adresu podnositelja zahtjeva u Zagrebu. Policijska uprava je obavijestila sud da je podnositelj zahtjeva još uvijek prijavljen na istoj adresi kao i prije, ali da tamo više ne živi.

Sud je 17. svibnja 2001. podnositelju zahtjeva imenovao pravnog zastupnika budući da mu je adresa nepoznata.

Rasprave su održane 12. lipnja i 6. srpnja 2001. te je sud presudom prihvatio tužbeni zahtjev V. B.-a i rješenje o ovrsi proglasio nedopuštenim.

iii Postupci protiv R. R.

Podnositelj zahtjeva je 27. siječnja 1994. podnio tužbu radi stjecanja bez pravne osnove protiv R. R.

R. R. je zatražila da se podnositelju zahtjeva, budući da nije hrvatski državljanin, naredi da uplati sudski polog u iznosu od 36.500 HRK na ime osiguranja njenih izdataka i troškova (aktorska kaucija). Sud je pozvao punomoćnika podnositelja zahtjeva da ga obavijesti o njegovom državljanstvu. Budući da punomoćnik nije odgovorio, sud je ponovio svoj zahtjev 5. studenog 1998.

Punomoćnik podnositelja zahtjeva je 18. studenog 1998. obavijestio sud da podnositelj zahtjeva više ne želi njegovo zastupanje te je pozvao sud da sve daljnje pozive šalje na adresu podnositelja zahtjeva u Zagrebu.

Sud je 23. studenog 1998. pozvao podnositelja zahtjeva da pošalje podatke o svom državljanstvu. Dva pisma su se vratila s naznakom da je podnositelj zahtjeva odsutan.

Sud je 22. prosinca 1998. zatražio od Policijske uprave dubrovačke da provjeri adresu podnositelja zahtjeva, te da također provjeri njegov status državljanstva.

Policijska uprava dubrovačka je 29. prosinca 1998. obavijestila sud da je podnositelj zahtjeva još uvijek prijavljen na istoj adresi u Zagrebu.

Sud je 7. siječnja 1999. zatražio odgovor od Policijske uprave zagrebačke ima li podnositelj zahtjeva hrvatsko državljanstvo.

Policijska uprava zagrebačka je 11. siječnja 1999. obavijestila sud da podnositelj zahtjeva nema hrvatsko državljanstvo.

Sud je 2. veljače 1999. usvojio zahtjev R. R.-a te naložio podnositelju zahtjeva da na ime osiguranja izdataka i troškova postupka R.R.-a položi 36,500 HRK u roku od 15 dana.

Sud je preporučenom poštom pokušao dostaviti naprijed navedenu odluku na adresu koju je podnositelj zahtjeva naveo u svojoj tužbi. Međutim na poštanskoj povratnici je bilo naznačeno da primatelj više nije na toj adresi. Sud je naredio Policijskoj upravi zagrebačkoj da provjeri adresu podnositelja zahtjeva u Zagrebu. Policijska uprava zagrebačka je obavijestila sud da je podnositelj zahtjeva otišao sa svoje prethodne adrese 1995. godine, te da mu je od tada adresa nepoznata.

Sud je postavio pismo za podnositelja zahtjeva na svoju javnu oglasnu ploču na osam dana.

Sud je 19. travnja 1999 odbacio tužbu podnositelja zahtjeva jer nije položio osiguranje na ime izdataka i troškova postupka R.R.a.

iv. Postupci protiv R. R. – zahtjev za priznanje prava vlasništva podnositelja zahtjeva

Podnositelj zahtjeva je 27. siječnja 1994. Općinskom sudu u Dubrovniku podnio tužbu za priznanje prava vlasništva protiv R. R.

Sud je održao prethodno ročište. Nakon toga nekoliko je ročišta bilo odgođeno zbog nepristupa punomoćnika podnositelja zahtjeva ili zato što mu nisu bili dostavljeni pozivi za ročišta, jer je promijenio adresu bez da je obavijestio sud o svojoj novoj adresi.

Ročište zakazano za 4. veljače 1997. odgođeno je na prijedlog punomoćnika podnositelja zahtjeva. On je obavijestio sud da nije imao nikakvih kontakata s podnositeljem zahtjeva.

Sljedeće ročište zakazano za 24. veljače 1998. je također odgođeno zbog nepristupa punomoćnika podnositelja zahtjeva. Na poštanskoj povratnici bilo je naznačeno da je promijenio adresu bez da je obavijestio sud.

I sljedeće ročište zakazano za 8. travnja 1998. je ponovo odgođeno na prijedlog punomoćnika podnositelja zahtjeva, koji je ponovno obavijestio sud da nije stupio u kontakt s podnositeljem zahtjeva.

Na ročište zakazano za 19. svibnja 1998. podnositelj zahtjeva je osobno pristupio i zatražio od suda da odgodi iduće ročište *sine die*. Već je pokrenuo nekoliko postupaka pred Općinskim sudom u Dubrovniku a ne bi mu odgovaralo učestalo putovanje na relaciji Zagreb – Dubrovnik.

Postupak pred prvostupanjskim sudom je u tijeku.

v Postupci protiv Lj.Š.

Podnositelj zahtjeva je 11. ožujka 1994. Općinskom sudu u Zagrebu podnio tužbu protiv Lj. Š. radi isplate 9,718 HRK.

Presudom zbog izostanka prvostupanjski je sud 17. svibnja 1994. usvojio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Drugostupanjski je sud 28. listopada 1998. ukinuo tu presudu.

Podnositelj zahtjeva je 9. i 29. travnja 1998. tražio od suda da zakaže ročište ali nije dostavio adresu Lj. Š. Stoga je sud zatražio njenu adresu od Policijske uprave zagrebačke koja nije uspjela naći traženu adresu.

Sud je 12. svibnja 1998. pozvao podnositelja zahtjeva da priloži adresu Lj. Š., Podnositelj zahtjeva je to učinio 19. lipnja 1998.

Budući da ni jedna stranka nije pristupila na ročište zakazano za 12. studeni 1998, sud je odredio mirovanje postupka.

Podnositelj zahtjeva je 25. studenog 1998. podnio prijedlog za povrat u prijašnje stanje.

Na sljedećem ročištu zakazanom 25. rujna 2000., sud je saslušao podnositelja zahtjeva i nakon toga ukinuo svoju odluku o mirovanju postupka.

Sljedeće ročište, zakazano za 23. studeni 2000. odgođeno je zbog nepristupanja Lj. Š. Na poštanskoj povratnici je bilo naznačeno da je promijenila adresu, pa je podnositelj zahtjeva dostavio njenu novu adresu. Punomoćnik Lj. Š. dostavio je potvrdu o plaćanju relevantnu za tužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva. Podnositelj zahtjeva zatražio je od suda da odgodi ročište jer je želio dostaviti odgovor.

Budući da podnositelj zahtjeva nije pristupio na ročište zakazano za 22. siječnja 2001., sud je odredio mirovanje postupka. Punomoćnik Lj. Š. žalio se protiv te odluke.

Postupak je u tijeku pred prizivnim sudom.

vi Postupci protiv poduzeća "M. R."

Podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Rovinju 23. svibnja 1997. tužbu za isplatu protiv poduzeća "M. R."

Prvostupanjski je sud 5. prosinca 1997. usvojio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. 6. svibnja 1998. Županijski sud u Puli je po žalbe tuženika preinačio presudu.

Podnositelj zahtjeva je 7. lipnja 1998. uložio reviziju Vrhovnom sudu.

Vrhovni sud je 26. rujna 2000. odbio reviziju podnositelja zahtjeva.

vii Postupci protiv P. D. i D. D.

Podnositelj zahtjeva je 1. ožujka 1997. podnio tužbu protiv P.D. i D. D. Općinskom sudu u Dubrovniku, radi priznanja prava vlasništva.

Prvostupanjski je sud usvojio zahtjev podnositelja zahtjeva da bude oslobođen od plaćanja sudskih pristojbi i odbio njegov zahtjev da ga potpuno oslobodi plaćanja izdataka i troškova postupka. Nekoliko ročišta je odgođeno.

Punomoćnik tuženog je na ročištu 20. ožujka 1998. tražio od suda da naredi podnositelju zahtjeva da položi osiguranje za izdatke i troškove postupka tuženika budući da podnositelj zahtjeva nije hrvatski državljanin.

Sud je na sljedećem ročištu 19. svibnja 1998. naložio podnositelju zahtjeva da dostavi potvrdu o svom prebivalištu u Hrvatskoj.

Podnositelj zahtjeva je 6. lipnja 1998. obavijestio sud da ne može dostaviti traženu potvrdu.

Podnositelj zahtjeva je 22. siječnja 2001. obavijestio sud da je dobio hrvatsko državljanstvo.

Čini se da je postupak u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

viii Postupak protiv K. M.

Podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Samoboru 20. ožujka 1997. tužbu za isplatu 1,126.100 HRK protiv K. M..

17. studenog 1997. podnositelj zahtjeva pozvan je da dostavi izjavu o imovnom stanju u vezi sa svojim zahtjevom za oslobađanjem od plaćanja sudskih pristojbi.

Podnositelj zahtjeva je podnio prijedlog za izuzeće predsjednika vijeća zbog pristranosti. Predsjednik suda odbacio je njegov prijedlog 2. prosinca 1997.

Međutim, predmet je dodijeljen novom sucu. K. M. je na ročištu 17. veljače 1998. dala svoj odgovor tužbu podnositelja zahtjeva.

Nakon što je sudac otišao u mirovinu, predmet je dodijeljen novom sucu.

Sud je na ročištu 2. lipnja 1998. pozvao podnositelja zahtjeva da pobliže odredi svoj zahtjev.

Sljedeće ročište zakazano za 23. veljače 1999. odgođeno je zbog bolesti podnositelja zahtjeva.

Sud je na ročištu 4. svibnja 1999. još jednom pozvao podnositelja zahtjeva da pobliže odredi svoj zahtjev.

Podnositelj zahtjeva je 7. svibnja 1999. postupio po nalogu suda.

Tada je sutkinja otišla na porodiljski dopust, a predmet je opet dodijeljen novom sucu.

Sljedeće ročište zakazano za 20. rujna 2000. je odgođeno zbog nepristupanja K. M.

Na ročištu 5. listopada 2000. sud je zaključio raspravu.

13. listopada 2000. sud je izrekao presudu kojom djelomično usvaja i djelomično odbija tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva.

30. listopada i 11. studenog 2000. K. M. i podnositelj zahtjeva uložili su žalbe protiv presude.

Postupak je u tijeku na prizivnom sudu.

ix Postupak protiv A. J. J.

Podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu 20. ožujka 1997. tužbu za naknadu štete protiv A. J. J.

Prvostupanjski sud je usvojio zahtjev podnositelja zahtjeva te ga oslobodio plaćanja sudskih pristojbi.

Punomoćnik A. J. J. je 24. studenog 1997. podnio zahtjev da sud naloži podnositelju zahtjeva da položi osiguranje za izdatke i troškove A. J. J. i troškove postupka budući da on nije hrvatski državljanin.

Na ročištu 3. prosinca 1997. punomoćnik A. J. J. ponovio je naprijed navedeni zahtjev. Podnositelj zahtjeva se tome usprotivio.

Čini se da je A. J. J. podnio pismene podneske u vezi sa zahtjevom podnositelja zahtjeva.

Sud je na sljedećem ročištu 29. rujna 1998. pozvao podnositelja zahtjeva da odgovori na podneske A. J. J.-a.

Sud je 7. lipnja 2000. odbio zahtjev A. J. J.-a da podnositelj zahtjeva položi osiguranje za njene izdatke i troškove.

A.J. J. se 14. srpnja 2000. žalila na naprijed navedenu odluku.

Podnositelj zahtjeva je u međuvremenu 12. srpnja 2000. obavijestio sud da je dobio hrvatsko državljanstvo.

25. srpnja 2000. žalba A. J. J.-a poslana je podnositelju zahtjeva na odgovor.

Na ročištu održanom 22. studenog 2000. stranke su se složile kako nema potrebe za daljnjim razmatranjem A. J. J.-eve žalbe budući da je podnositelj zahtjeva stekao hrvatsko državljanstvo.

Sud je na sljedećem ročištu održanom 13. ožujka 2001. odredio mirovanje postupka zbog nepristupa podnositelja zahtjeva.

Podnositelj zahtjeva je 23. ožujka 2001. podnio zahtjev za nastavak postupka.

Čini se da je postupak u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

B. Mjerodavno domaće pravo

Članak 59. stavak 4. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (stupio na snagu 24. rujna 1999. – u daljnjem tekstu: "Ustavni zakon o Ustavnom sudu") glasi:

«Ustavni sud iznimno može ispitati ustavnu tužbu prije nego budu iscrpljena druga dostupna pravna sredstva, ako je uvjeren da pobijani akt, ili nedonošenje tog akta u razumnom roku, grubo krši

ustavna prava i slobode stranke i da bi, ako ne djeluje, stranka bila izložena riziku nastupa ozbiljnih i nepopravljivih posljedica.^{2»}

PRIGOVORI

1. Podnositelj zahtjeva prigovara na temelju članka 2. Protokola br. 4., da je osam godina bio spriječen putovati jer mu je hrvatska vlast odbila izdati bilo kakav putni dokument, te da je na taj način povrijeđeno njegovo pravo na slobodu kretanja.
2. Podnositelj zahtjeva također prigovara duljini građanskog postupka na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije.
3. Konačno, podnositelj zahtjeva prigovara na temelju čl. 13. Konvencije, da nema nikakav učinkovit pravni lijek u odnosu na duljinu postupka.

PRAVO

Podnositelj zahtjeva prigovara da mu je hrvatska vlast uskratila bilo kakav putni dokument te mu na taj način povrijedila pravo na slobodu kretanja. On se poziva na članak 2. Protokola br. 4. koji glasi kako slijedi:

1. Svatko tko se zakonito nalazi na području neke države ima pravo na slobodu kretanja i slobodni izbor svoga boravišta na tom području.
2. Svatko je slobodan napustiti bilo koju zemlju, uključujući i svoju vlastitu.
3. Ne mogu se postavljati nikakva ograničenja ostvarivanju tih prava, osim ona koja su u skladu s zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa državne sigurnosti ili javnog reda i mira, za održavanje javnog poretka, radi sprječavanja zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.
4. Prava utvrđena u stavku 1. mogu također biti podvrgnuta, u određenim dijelovima područja, ograničenjima utvrđenim u skladu sa zakonom i koja su opravdana zaštitom javnog interesa u demokratskom društvu."

Vlada prvo navodi da ovaj dio zahtjeva nije u skladu *ratione temporis* s Konvencijom budući da su se događaji na koje se podnositelj žali dogodili prije 5. studenog 1997, dana stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku.

Podredno, Vlada poziva Sud na zaključak da zahtjev ne ukazuje ni na kakvu povredu članka 2. Protokola br. 4. U tom smislu Vlada tvrdi da se podnositelj zahtjeva nije zakonito nalazio na teritoriju Hrvatske od 20. prosinca 1996, kada mu je istekla dozvola boravka u Hrvatskoj do 3. travnja 2000. kada je dobio hrvatsko državljanstvo.

² Prijevod s engleskog. Izvorni tekst članka 59., stavka 4. glasi:

“Ustavni sud iznimno može pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije negoli je iscrpljen pravni put ako utvrdi da je potpuno razvidno da se pobijanim aktom, odnosno nedonošenjem akta u razumnom roku grubo vrijeđaju ustavna prava ili slobode i da bi nepokretanjem postupka za podnositelja tužbe mogle nastupiti teške i nepopravljive posljedice.”

Nadalje, podnositelj zahtjeva je u razdoblju od 23. studenog 1993. do 21. svibnja 1998. imao osobnu kartu za stranca a također je imao i putovnicu izdanu u Cetinju od vlasti Crne Gore.

Podnositelj zahtjeva se ne slaže s Vladom i dalje tvrdi da je njegovo pravo na slobodu kretanja bilo povrijeđeno kroz razdoblje od oko osam godina.

Sud primjećuje da su stranke, iako je među njima sporno je li podnositelj zahtjeva bio podnio zahtjev za izdavanje putnog lista Policijskoj upravi dubrovačkoj 1993, suglasne da je podnio dva takva zahtjeva Policijskoj upravi zagrebačkoj 27. veljače i 24. travnja 1995. Stranke su također suglasne da je putni list za strance jedini dokument što ga je podnositelj zahtjeva mogao dobiti, a s kojim bi mogao napustiti Hrvatsku. Stranke su suglasne i da je podnositelj zahtjeva odbio takav putni list u proljeće 1995. Podnositelj zahtjeva više nije podnosio zahtjev za izdavanje putnih isprava, sve dok nije dobio hrvatsko državljanstvo i redovnu hrvatsku putovnicu u travnju 2000.

Sud podsjeća da je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku 5. studenog 1997, dok su se događaji kojima podnositelj zahtjeva prigovara dogodili 1995.

Iz toga slijedi da taj prigovor nije u skladu s odredbama Konvencije *ratione temporis* u smislu čl. 35. st. 3., te treba biti odbačen u skladu s člankom 35. st. 4.

2. Podnositelj zahtjeva prigovara da je duljina trajanja nekoliko građanskih postupaka koje je pokrenuo, prekoračila uvjet razumnog roka iz članka 6. stavka 1. Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi kažu kako slijedi:

Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj“

a) Vlada prvo navodi da je dio zahtjeva koji se odnosi na događaje koji su se dogodili prije 5. studenog 1997, dana kada je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, izvan nadležnosti Suda *ratione temporis*. Vlada posebno ističe da je postupak protiv S. C. okončan prije stupanja na snagu odredaba Konvencije u odnosu na Hrvatsku, te da se taj dio zahtjeva mora proglasiti nedopuštenim.

S tim u svezi, sud podsjeća da je Hrvatska priznala nadležnost Suda zaprimati zahtjeve "od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koje tvrde da su žrtve povrede od strane Hrvatske prava priznatih u Konvenciji, bilo koji činom, odlukom ili događajem koji se dogodio nakon 5. studenog 1997." Iz toga slijedi da Sud može uzeti u razmatranje samo razdoblje koje počinje 6. studenog 1997.

U odnosu na postupak protiv S. C. sud primjećuje da je taj postupak okončan odlukom Županijskog suda u Dubrovniku od 7. veljače 1997.

Slijedi da prigovori koji se tiču postupka protiv S. C., nisu u skladu *ratione temporis* s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavak 3. te se moraju odbaciti u skladu s čl. 35. čl. 4.

b) Vlada poziva sud da zahtjev odbije zbog toga što podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva. U tom pogledu Vlada navodi kako podnositelj zahtjeva nije podnio ustavnu tužbu prema članku 59. stavku 4. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu koji iznimno dopušta Ustavnom sudu ispitati ustavnu tužbu prije nego se iscrpe druga dostupna pravna sredstva u slučajevima kad je razvidno kako postoji ozbiljan rizik da su povrijeđena ustavna prava i slobode stranke i da bi zbog toga što mjerodavne vlasti nisu donijele odluku, moglo doći do teških i nepopravljivih posljedica.

Podnositelj zahtjeva ne slaže se s Vladom.

Sud nalazi da pitanje je li uvjet iscrpljenja domaćih pravnih sredstava u ovom predmetu ispunjen povlači pitanja koja su tako usko povezana s pitanjem postojanja djelotvornog pravnog sredstva na temelju članka 13. Konvencije da bi se oba pitanja trebala zajedno ispitati, kako bi se izbjeglo prejudiciranje ovoga posljednjega. Sukladno tome, Sud smatra da bi se konačna odluka o pitanju koje se odnosi na iscrpljenje domaćih pravnih sredstava trebala spojiti s meritumom i ostaviti za kasnije odlučivanje.

c) Podredno, Vlada poziva Sud da zaključi kako zahtjev ni na koji način ne ukazuje na povredu članka 6. i 13. Konvencije.

Što se tiče složenosti predmeta, Vlada tvrdi da je u nekim predmetima vidljiv određen stupanj složenosti, budući da ni tužitelji ni sudovi nisu mogli saznati točne adrese tuženih, a štoviše podnositelj zahtjeva nije obavijestio sudove o svojoj novoj adresi. Nadalje, Vlada tvrdi da činjenično stanje predmeta podnositelja zahtjeva nije zahtijevalo posebnu hitnost. Vlada se poziva na sudsku praksu Suda prema kojoj su predmeti koji zahtijevaju posebnu hitnost oni u vezi s obiteljskopравnim pitanjima ili naknadi štete žrtvama prometnih nesreća, oni koji uključuju interese većeg broja ljudi i predmeti koji se odnose na otkaz.

U odnosu na ponašanje podnositelja zahtjeva, Vlada tvrdi da je podnositelj zahtjeva pridonio duljini postupaka. Na primjer, u predmetu protiv R. R. za priznanje vlasničkih prava podnositelja zahtjeva, njegov je punomoćnik opetovano tražio od suda da odgodi ročište, i konačno, kad se podnositelj zahtjeva pojavio pred sudom zatražio je da sud odgodi ročište *sine die* jer nije želio prečesto putovati iz Zagreba u Dubrovnik. U drugom postupku u kojem je podnositelj zahtjeva podnio tužbu protiv R. R. zbog navodnog stjecanja bez pravne osnove, njegov punomoćnik nije predao tražene podatke o državljanstvu i adresi podnositelja. U postupku protiv P. D. i D. D. ročišta su bila odgađana zbog odsutnosti podnositelja zahtjeva. U postupku protiv K. M. trebalo mu je oko godinu dana da odredi svoj zahtjev.

Što se tiče postupanja vlasti, Vlada ističe da sudovi imaju ograničene ovlasti u građanskim parnicama budući da ne mogu poduzimati postupovne radnje na vlastitu inicijativu nego pretežno na zahtjeve stranaka. U tom smislu Vlada tvrdi da su domaći sudovi pokazali revnost u vođenju postupaka.

Podnositelj zahtjeva tvrdi da se zastoji u postupcima mogu isključivo pripisati domaćim vlastima. Sudovi su rijetko održavali ročišta, pokazivali pasivnost u vođenju postupaka i ignorirali njegove zahtjeve za njihovo ubrzanje.

Sud podsjeća kako razumnost duljine trajanja postupaka mora biti ocjenjivana u svijetlu okolnosti određenog slučaja, imajući u vidu kriterije iznesene u sudskoj praksi Suda, a naročito složenost predmeta, postupanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti i važnost

predmeta spora za podnositelja zahtjeva (vidi novije izvore, presuda Humen v. Poland od 15. listopada 1999 (GC), broj 26614/95, 15. listopada 1999, neobjavljena, § 60; te Comingersoll S.A. v. Portugal (GC), broj 35382/97, ECHR 2000-IV).

i Postupak protiv H. J.

Sud prvo primjećuje da je postupak započeo 19. ožujka 1993. kad je podnositelj zahtjeva podnio građansku tužbu Općinskom sudu u Dubrovniku. Međutim, razdoblje koje potpada pod nadležnost suda počinje od 5. listopada 1997., kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku (vidi Foti and Others v. Italy, presuda od 10. prosinca 1982, Serija A br. 56, str. 18, §53).

Gleda kraja postupaka, Sud podsjeća da je u predmetima koji se tiču duljine postupka prihvatio načelo da izvršenje presude od bilo kojeg suda treba smatrati sastavnim dijelom "suđenja" u smislu članka 6 (vidi presude Di Pede v Italy i Zappia v. Italy od 26. rujna 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV, str. 1383-1384, §§ 20-24, i str. 1410-1411, §§ 16-20).

Tako su postupci završili 6. srpnja 2001. kad je Općinski sud u Dubrovniku proglasio ovršni nalog nedopuštenim. Dakle, trajale su preko sedam godina, od kojih su dvije godine i osam mjeseci razdoblje koje Sud treba ispitati.

Sud podsjeća kako se, da bi se procijenila razumnost duljine vremena o kojem se radi, mora uzeti u obzir stanje predmeta na dan 5. listopada 1997 (vidi, između ostalih izvora, Styranowski v. Poland, br. 28616/95, § 46, ECHR 1998-VIII). U tom smislu, Sud primjećuje da je u trenutku stupanja na snagu odredbi Konvencije u odnosu na Hrvatsku postupak trajao četiri godine sedam mjeseci i 16 dana.

Sud primjećuje da je 5. listopada 1997. predmet bio u tijeku pred Vrhovnim sudom po reviziji podnositelja zahtjeva. Ukupno vrijeme postupka koji je u tijeku pred Vrhovnim sudom je oko četiri godine i pet mjeseci, a od tog razdoblja Sud treba ispitati vrijeme od jedne godine, šest mjeseci i 22 dana. Sud smatra da razdoblje koje je proteklo nakon stupanja na snagu Konvencije nije dostatno bitno da bi duljina trajanja postupka prekoračila zahtjev razumnog roka u smislu članka 6 § 1.

Sud nadalje utvrđuje da nakon što je izdan ovršni nalog više nije bilo značajnih zastoja u postupcima.

Nalog za ovrhu nije izvršen zato što je V. B. podnio zahtjev za obustavu ovrhe, a zatim je pokrenuo građanski postupak gdje je tražio da nalog za ovrhu bude proglašen nedopuštenim. Ovršni postupak, zajedno s postupkom koji je pokrenuo V. B., koji je bio izravno odlučan za ovršni postupak, trajao je ukupno jednu godinu, jedanaest mjeseci i devet dana.

Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan te treba biti odbačen u skladu s člankom 35 §§ 3 i 4 Konvencije.

ii Postupak protiv R. R. – tvrdnja da je stekla vlasništvo bez pravne osnove

Postupak je započeo 27. siječnja 1994. kad je podnositelj zahtjeva podnio građansku tužbu Općinskom sudu u Dubrovniku a završila je odlukom suda od 19. travnja 1999. kojom

je odbačen zahtjev podnositelja zahtjeva. Prema tome, postupak je trajao preko pet godina, od čega razdoblje od jedne godine, pet mjeseci i 14 dana ulazi u nadležnost suda *ratione temporis*.

Postupak je u trenutku stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku trajao oko tri godine i devet mjeseci.

Što se tiče ponašanja podnositelja zahtjeva, sud primjećuje da je on promijenio svoju adresu, ali je propustio o tome obavijestiti sud.

Što se tiče postupanja domaćih vlasti, Sud primjećuje da je Općinski sud u Dubrovniku u nekoliko navrata pokušao ustanoviti adresu podnositelja zahtjeva preko Policijske uprave dubrovačke i Policijske uprave zagrebačke. Sud je napokon, 19. travnja 1999, odlučio odbiti zahtjev podnositelja zahtjeva i okončati postupak.

Sud smatra da se odugovlačenja u postupku prema okolnostima ovog slučaja mogu u biti pripisati podnositelju zahtjeva te da ona ne prekoračuju zahtjev "razumnog roka".

Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan te mora biti odbačen u skladu s člankom 35 §§ 3 i 4 Konvencije.

iii Postupak protiv poduzeća "M. R."

Postupak je započeo 23. svibnja 1997. kada je podnositelj zahtjeva podnio građansku tužbu Općinskom sudu u Rovinju a završio odlukom Vrhovnog suda od 26. rujna 2000. kojom se odbija revizija podnositelja zahtjeva. Prema tome postupak je trajao preko tri godine, od čega razdoblje od dvije godine, deset mjeseci i 21 dan ulazi u nadležnost ovog suda *ratione temporis*.

Postupak je u trenutku stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku trajao pet mjeseci i 12 dana.

Sud bilježi da je unutar razdoblja koje treba uzeti u obzir prvostupanjski sud presudio u korist podnositelja zahtjeva ali je prizivni sud preinačio tu odluku. Predmet je bio razmatran i u trećem stupnju pred Vrhovnim sudom.

Sud smatra da vrijeme od oko dvije godine i jedanaest mjeseci u kojem je predmet razmatran pred tri instance ne predstavlja prekoračenje u smislu članka 6 § 1 Konvencije.

Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor očigledno neosnovan te treba biti odbačen u skladu s člankom 35 §§ 3 i 4 Konvencije.

iv. Postupak protiv R. R. radi utvrđenja vlasničkih prava podnositelja zahtjeva, protiv Lj. Š., P. D. i D. D., K. M. i A. J. J.

Sud smatra, u svjetlu podnesaka stranaka, da ovaj prigovor prema članku 6. § 1. Konvencije u pogledu pet navedenih postupaka postavlja ozbiljna činjenična i pravna pitanja na temelju Konvencije, čije bi utvrđivanje trebalo ovisiti o ispitivanju merituma. Prema tome, Sud zaključuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. § 3. Konvencije. Nisu utvrđene druge osnove za proglašenje prigovora nedopuštenim.

3. Podnositelj zahtjeva također prigovara da nije imao nikakav učinkovit pravni lijek u odnosu na duljinu navedenih postupka. Poziva se na članak 13. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

Vlada tvrdi da je podnositelj zahtjeva mogao zatražiti ubrzanje postupka od predsjednika sudova koji su vodili predmete i Ministarstvo pravosuđa. Isto tako je mogao podnijeti i ustavnu tužbu na osnovi članka 59. (4.) Ustavnog zakona o Ustavnom sudu.

i Postupak protiv H. J., protiv R. R. – zahtjev radi stjecanja bez pravne osnove, i protiv poduzeće "M. R."

Sud smatra da nema potrebe odgovarati na pitanja koja je Vlada postavila oko tri naprijed navedena postupka budući da je taj dio zahtjeva u svakom slučaju nedopušten iz slijedećih razloga.

Sud podsjeća da članak 13. Konvencije jamči dostupnost pravnih sredstava na državnoj razini u svrhu izvršenja sadržaja prava i sloboda iz Konvencije bez obzira u kojem obliku mogu biti osigurana u domaćem pravnom poretku. Učinak članka 13. je prema tome da zahtjeva da se odredba domaćeg pravnog sredstva odnosi na sadržaj "prigovora koji se može podnijeti" na temelju Konvencije i da pruži odgovarajući pravni lijek iako države ugovornice imaju određenu diskreciju u pogledu načina na koji poštuju svoje obveze iz Konvencije prema ovoj odredbi (vidi npr. Boyle i Rice v. the United Kingdom, presuda od 27. travnja 1988, Serije A br. 131, str. 23-24, §54-55). Podnositelj zahtjeva u ovom slučaju prigovara duljini trajanja tri naprijed navedenih postupaka na osnovi članka 6. § 1. Konvencije. Međutim, Sud također primjećuje da u razdoblju koji ulazi u nadležnost suda *ratione temporis*, taj dio zahtjeva ne ukazuje na kršenje članka 6. § 1. Konvencije te je očigledno neosnovan iz naprijed navedenih razloga. Prema tome, Sud smatra da podnositelj zahtjeva, što se tiče duljine ovih postupka, nema zahtjev koji može podnijeti na temelju članka 6. § stavka 1. Konvencije.

Iz toga slijedi da je prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 13. Konvencije, očigledno neosnovan te mora biti odbačen u skladu s člankom 35. §§ 3. i 4. Konvencije.

ii Postupci protiv R. R. radi utvrđenja vlasničkih prava podnositelja zahtjeva, protiv Lj. Š., P. D. i D. D., K. M. i A. J. J.

Sud smatra, u svjetlu podnesaka stranaka, da prigovor na temelju članka 13. Konvencije u pogledu pet navedenih postupaka postavlja ozbiljna činjenična i pravna pitanja na temelju Konvencije, čije bi utvrđivanje trebalo ovisiti o ispitivanju merituma. Prema tome, Sud zaključuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35 § 3 Konvencije. Nisu ustanovljene druge osnove za proglašenje prigovora nedopuštenim.

Iz ovih razloga, Sud jednoglasno

Proglašava dopuštenim, bez utjecaja na odluku o meritumu, prigovore podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. § 1. Konvencije da je duljina pet postupaka prekoračila zahtjev razumnog roka i na temelju članka 13. Konvencije da nema učinkovito sredstvo u odnosu na duljinu tih postupaka;

Prolašava nedopuštenim ostatak zahtjeva.

Erik Fribergh

Christos ROZAKIS

Tajnik

Predsjednik